

Obsah

Úvod	10
I HISTORICKÁ FAKTA	13
1. Dobové pozadí a kontext Arnobiova života a díla.....	15
1.1 Prokonzulská Afrika a Sikka Veneria	16
1.2 Náboženské a kulturní ovzduší v Sikce doby Arnobiovy.....	17
1.3 Křesťanství v severní Africe a především v Sikce	18
1.4 Diokleciánovo pronásledování křesťanů	19
2. Arnobius ze Sikky – neznámý obhájce víry	21
2.1 Chronologie Arnobiova života	22
2.2 Motivy sepsání <i>Adversus nationes</i>	25
3. <i>Adversus nationes</i> – text a jeho příběh.....	27
3.1 <i>Adversus nationes</i> – jediný rukopis.....	27
3.2 Edice Arnobiova spisu.....	28
3.2.1 Starší edice.....	28
3.2.2 Novější edice a aktuální stav	28
4. Stručný přehled bádání	31
4. 1 Hodnocení Arnobia v období do 19. století.....	31
4. 2 Arnobius v 19. a 20. století.....	32
4.2.1 Arnobius a moderní bádání.....	33
4.2.2 Teologií inspirovaná či teologii věnovaná literatura o Arnobiovi.....	33
4.2.3 Práce zabývající se primárně problematikou lidské duše	40
4.2.3 Statě kratšího rozsahu a filologicky motivovaná pojednání o Arnobiovi	43
4.3 Arnobius a čeští badatelé.....	47
II ADVERSUS NATIONES – PROTI POHANŮM.....	49
5. Arnobiův jazyk a styl argumentace	51
5.1 Arnobius a slovní zásoba řeckého původu	53
5.2 Arnobius: syntax a metrika.....	55
6. Stručné charakteristiky jednotlivých knih	56
6.1 Arnobii <i>Adversus nationes liber I</i>	56
6.2 Arnobii <i>Adversus nationes liber II</i>	60
6.3 Arnobii <i>Adversus nationes liber III</i>	65
6.4 Arnobii <i>Adversus nationes liber IV</i>	68
6.5 Arnobii <i>Adversus nationes liber V</i>	69
6.6 Arnobii <i>Adversus nationes liber VI</i>	72
6.7. Arnobii <i>Adversus nationes liber VII</i>	74
7. Text a překlad <i>Adversus nationes</i>	78
7.1 Kniha první.....	79
7.2 Kniha druhá	138

7.3	Knih třetí.....	215
7.4	Knih čtvrtá.....	253
7.5	Knih pátá.....	292
7.6	Knih šestá.....	340
7.7	Knih sedmá.....	371
III	KOMENTÁŘ.....	433
8.	Arnobiovy prameny.....	435
8.1	Arnobiovy pohanské prameny.....	435
8.1.1	Arnobiův epikureismus a Lucretius.....	436
8.1.2	Arnobius a Platón.....	437
8.1.3	Arnobius, Labeo a platonismus.....	438
8.2	Arnobiovy křesťanské prameny.....	438
8.2.1	Arnobius a Písmo.....	438
8.2.2	Arnobius a Starý zákon.....	439
8.2.3	Arnobius a Nový zákon.....	440
8.2.3.1	Literární „nízkost“ biblického textu a Arnobiova reflexe.....	443
8.2.4	Inspirace křesťanskými autory, zejména Klémentem Alexandrijským.....	444
8.2.5	Literární závislost na Klémentovi.....	445
9.	Polemika s pohanstvím a hodnocení pohanských kultů a mytologie.....	447
9.1	Arnobius „pohan“ a jeho „souvěrci“.....	447
9.2	Struktura, metody a cíle Arnobiova útoku.....	448
9.2.1	Prameny Arnobiových výpovědí o pohanských božstvech.....	449
9.2.1.1	Arnobiůvi oponenti.....	450
9.2.1.2	Filosofické pozadí Arnobiovy polemiky.....	452
9.2.2	Arnobius jako odpůrce alegorické výkladové metody.....	453
9.2.3	„Bohové“, lidé a Bůh.....	456
9.2.3.1	Podstata pohanských bohů.....	457
9.2.3.2	Bohové a jejich charakteristiky.....	459
9.2.3.3	Antropomorfismy pohanské mytologie.....	459
9.2.3.4	Počátek a smrt pohanských bohů – Arnobius a Euhémeros.....	460
9.2.4	Problém božího hněvu v Arnobiově díle.....	463
9.2.5	Odmítání římské náboženské praxe.....	465
9.2.5.1	Kritika kněží a kněžských kolegií.....	465
9.2.5.2	Kritika kultické praxe a oběti.....	466
9.2.5.3	Výpady proti chrámům a sakrálním stavbám.....	468
9.2.5.4	Výpady proti modlám.....	469
9.2.6	Popření filosofické cesty k nesmrtelnosti.....	471
10.	Arnobiův postoj ke křesťanské teologii a jeho „teologická formace“.....	475

10.1 Pohanovo obrácení	475
11. Arnobiova teologická stanoviska.....	479
11.1 Arnobius a Trojice	480
11.1.1 Arnobius a Bůh „Otec“ (<i>Deus summus</i>).....	481
11.1.1.1 Pojmenování Boha.....	481
11.1.1.2 Arnobiův oslabený dualismus	482
11.1.1.3 Základní charakteristiky arnobiovské teologie.....	485
11.1.1.4 Bůh, bohové a stvoření	486
11.1.1.5 Základní charakteristiky nejvyššího Boha.....	487
11.1.2 Arnobius a Boží Syn.....	489
11.1.2.1 Tituly a pojmenování Krista	490
11.1.2.2 Arnobius a „historický“ Ježíš	491
11.1.2.3 Základní charakteristiky Krista	492
11.1.2.4 Arnobiovo pojetí Kristovy inkarnace	494
11.1.2.5 Kristus jako zjevitel cesty k nesmrtelnosti	496
11.1.2.6 Kristova smrt a její význam.....	498
11.1.2.7 Kristus jako „magister“ a jeho učedníci	501
11.1.2.8 Absence pneumatologie?.....	503
11.2 Arnobiova soteriologie	504
11.2.1 Vnímání lidského subjektu a lidské duše.....	504
11.2.1.1 Arnobiovy výroky o duši a člověku	504
11.2.1.2 Terminologie týkající se lidské duše	505
11.2.1.3 Původ Arnobiova učení o duši	505
11.2.1.4 Duše jako „ <i>media qualitas</i> “	507
11.2.2 Arnobiovo pojetí člověka	509
11.2.2.1 Problém lidského poznání	511
11.2.3 Posmrtná existence, spása nebo „rozplynutí“	512
11.3 Arnobius a církev	515
11.4 Zhodnocení Arnobiovy teologické koncepce	516
12. Arnobius Afer a Minucius Felix	518
12.1 Kdo byl Minucius Felix.....	518
12.2 <i>Adversus nationes</i> jako nepovedený opis Minucia?	519
12.2.1 Společná latinská apologie	521
12.3 „ <i>Loci communes</i> “ křesťanské apologetiky.....	523
12.3.1 Křesťané zapříčinili hněv bohů	524
12.3.2 Křesťané jako neetičtí zhýralci a podněcovatelé nepokojů	525
12.3.3 Křesťané jako bezbožníci	527
12.3.4 Kritika bohoslužebných obřadů.....	528
12.3.5 Odmítání obětního kultu.....	531

12.3.6 Chybějící apologetický motiv – polemika s židovstvím.....	532
12.3.7 Terminologické podobnosti.....	533
Závěr.....	535
Jmenný rejstřík	539
Přílohy	548
Zusammenfassung	552